

13. Ремех Т. Професійне самовизначення підлітків / Т. Ремех, Л. Ляхоцька, І. Цушко // Психолог. – 2005. – № 12. – С. 17-22.
14. Побірченко Н.А. Профорієнтація в школі: нові освітні позиції і програми / Н.А. Побірченко // Позакласний час. – 2010. – № 8. – С. 110-112.
15. Шумейко О. Допрофільна підготовка учнів : [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-255BB229AE936>

**Атрошенко Т.Ю.**

Учебно-научный институт социально-педагогического и художественного образования  
Мелитопольского государственного педагогического университета имени Богдана Хмельницкого

## ОПЫТ ПРЕДПРОФИЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ УЧЕНИКОВ В ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ШКОЛЕ

### Аннотация

В статье рассматривается опыт предпрофильной подготовки учащихся в общеобразовательной школе. Уточняется содержание понятий “дифференциация обучения”, “профильное обучение”, “предпрофильная подготовка”. Рассмотрены взгляды ученых о структурных элементах предпрофильной подготовки учащихся в общеобразовательной школе и направлениях профессиональной ориентации.

**Ключевые слова:** предпрофильная подготовка, профильное обучение, дифференциация обучения, общеобразовательная школа.

**Atroshenko T.Y.**

Institute of Social Pedagogical and Art Education  
Melitopol Bogdan Khmelnytsky State Pedagogical University

## EXPERIENCE OF PRESSPROFILE PREPARATION OF PUPILS IN SECONDARY SCHOOL

### Summary

The article reviews the experience of pressprofil preparation of pupils in secondary school. The meaning of concepts such as “differentiation education”, “profile education”, “pressprofile preparation” is clarified. The views of scholars is considered to the structural elements of pressprofile preparation and directions of professional career guidance of pupils in secondary school.

**Keywords:** pressprofile preparation, profile education, differentiation education, secondary school.

УДК 374.7-21.68: 373.5

## СТРУКТУРА, ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ РЕГІОНАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ СИСТЕМИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

**Бирка М.Ф.**

Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області

У статті проаналізовано структуру та вивчено управління регіональною складовою системою післядипломної педагогічної освіти. Визначено основні напрями та завдання для кожного рівня її організації з проблеми професійного розвитку вчителів природничо-математичних дисциплін.

**Ключові слова:** післядипломна освіта, регіональна складова, структура та управління, професійний розвиток, вчителі природничо-математичних дисциплін, методична робота.

**Постановка проблеми.** Інноваційний характер сучасного розвитку післядипломної освіти України з одного боку, визначає важливість та необхідність підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників, модернізацію форм науково-методичної роботи, забезпечення варіативності у змісті, формах, методах та технологіях професійного розвитку вчителів. З іншого боку, актуалізується потреба у впровадженні наукових ідей у педагогічну практику, тобто у забезпеченні взаємозв'язку між сучасною теорією та практикою. Означені завдання системи післядипломної педаго-

гічної освіти практично реалізуються її регіональною складовою.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Методологічні основи функціонування системи післядипломної педагогічної освіти аналізуються у працях Н.Абашкіної, Н. Бібік, А. Зубка, І. Зязюна, В. Кременя, С. Крисюка, А. Кузьмінського, Н. Кузьміної, А. Маркової, В. Маслової, Н. Нічкало, В. Олійника, О. Пометун, Н. Протасової, В. Пуцова, Т. Суценко, О. Савченко, В. Семиченко, С. Сисоевої, Т. Сорочан. Зокрема науковцями обґрунтовано теоретичні засади професійного та особистісного розвитку педа-

гогів у процесі підвищення кваліфікації у системі післядипломної педагогічної освіти.

Проте проблема діяльності регіональної складової системи післядипломної педагогічної освіти висвітлена недостатньо.

**Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.** Робота виконана у рамках докторського дисертаційного дослідження «Система професійного розвитку вчителів природничо-математичних дисциплін у післядипломній освіті».

**Мета статті** – проаналізувати структуру та управління регіональною складовою системи післядипломної педагогічної освіти; визначити основні напрями та завдання діяльності на кожному рівні її організації з проблеми професійного розвитку вчителів природничо-математичних дисциплін.

**Виклад основного матеріалу.** Нині для регіональної системи післядипломної педагогічної освіти характерний напрям як адаптивних так і якісних змін.

Загалом, регіональна складова системи післядипломної педагогічної освіти як освітнє та соціальне утворення являє собою складну систему, невід'ємними елементами якої є: організаційні структури (організації, установи) та *групи людей і представники різних категорій наукових і науково-педагогічних працівників* (окремі особистості), що визначають характер зв'язків і відносин окремих підсистем [1].

Так, система післядипломної педагогічної освіти на рівні регіону організована на трьох рівнях: 1) рівень області (управління освіти і науки обласної державної адміністрації, обласний інститут післядипломної педагогічної освіти); 2) рівень району (відділ освіти районної державної адміністрації, районний методичний кабінет (центр); 3) рівень загальноосвітнього навчального закладу (шкільні методичні об'єднання вчителів-предметників). Означені компоненти відображають особливості реалізації кожного з рівнів регіональної складової системи післядипломної педагогічної освіти, що взаємопов'язані як прямими, так і зворотними зв'язками.

Доцільно відмітити, що між рівнями структури регіональної складової ППО простежується ієрархічність, розподіл функцій та підлеглість [1, с. 4]. Так, шкільний рівень підпорядкований районному, а районний рівень – регіональному. Це вказує на єдність цілей, завдань та принципів кожного рівня регіональної складової ППО.

Розглянемо детальніше структуру й управління регіональною складовою системи ППО та окреслимо основні напрями діяльності для кожного рівня її реалізації у контексті проблеми професійного розвитку вчителів природничо-математичних дисциплін (ПМД).

Державне управління системою освіти на рівні регіону здійснює *головне управління освіти і науки* (ГУОН) *обласної державної адміністрації*, діяльність якого визначається положенням про головне управління освіти і науки. ГУОН є структурним підрозділом обласної державної адміністрації (ОДА) і підпорядковується голові відповідної обласної адміністрації, Міністерству освіти і науки, молоді та спорту України [2].

ГУОН ОДА у межах своїх повноважень на основі та на виконання наказів Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, розпоряджень облдержадміністрації видає накази, організовує та контролює їх виконання. Рішення ГУОН ОДА, прийняті в межах його повноважень, є обов'язковими до виконання районними, міськими, районними в містах відділами освіти. Очолює ГУОН начальник, якого

призначає на посаду та звільняє з посади голова облдержадміністрації за погодженням з Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України [3].

Основними завданнями ГУОН ОДА є:

- участь у забезпеченні реалізації державної політики у сфері освіти, наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності;
- забезпечення розвитку освітнього, наукового та науково-технічного потенціалу з урахуванням національно-культурних, соціально-економічних, екологічних, демографічних та інших особливостей області;

- здійснення контролю за дотриманням актів законодавства з питань освіти і науки, виконання навчальними закладами всіх форм власності державних вимог щодо змісту, рівня та обсягу дошкільної, позашкільної, загальної середньої, професійно-технічної та вищої освіти;

- формування регіональної наукової та науково-технічної політики, впровадження інноваційних заходів, спрямованих на соціально-економічний розвиток області, держави.

У галузі післядипломної педагогічної освіти регіону ГУОН ОДА:

- здійснює керівництво і контроль діяльності міського та районних відділів освіти;

- організовує і контролює роботу закладу післядипломної педагогічної освіти, що перебуває у його підпорядкуванні;

- керує в установленому порядку роботою з організації підвищення кваліфікації та перепідготовки педагогічних працівників;

- впроваджує у практику рекомендовані Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України нові освітні програми та інші педагогічні розробки та ін. [4].

Загалом, державне управління системою післядипломної педагогічної освіти на рівні регіону здійснюється в умовах реалізації таких завдань [5, с. 55-56]:

- ініціативи й активності всіх учасників навчального процесу в системі післядипломної педагогічної освіти;

- максимальної інтеграції, диференціації змісту підвищення кваліфікації та професійної діяльності слухачів відповідно до освітньо-професійних програм і вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик до посад;

- поглиблення змісту навчальної інформації, раціонального її ущільнення;

- педагогічного моніторингу, діагностики, корекції та індивідуалізації навчання;

- неперервності навчання, що супроводжується підтримкою навчальної роботи слухачів науково-педагогічними працівниками кафедр інститутів підвищення кваліфікації педагогічних працівників;

- поєднання традиційних і новітніх методів підвищення кваліфікації та застосування інноваційних технологій навчання;

- забезпечення базового рівня інформаційної культури науково-методичних працівників інститутів та слухачів курсів підвищення кваліфікації, необхідного для роботи в очно-дистанційному режимі;

- забезпечення необхідних науково-методичних, організаційних, кадрових, інформаційних та інших умов для розвитку системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників;

- створення умов для опанування нового змісту, нових педагогічних технологій;

- підготовки педагогічних працівників до реалізації ідеї освітньої реформи, формування нового педагогічного мислення;

- прогнозування розвитку освіти в регіонах;
- науково-методичного супроводу реформування освіти на регіональному рівні;
- гнучкості та оперативності освіти дорослих, швидкого реагування на динамічну соціально-економічну і освітню ситуацію;
- упровадження інтерактивних методів навчання дорослих;
- забезпечення професійного розвитку вчителя;
- актуалізації творчого потенціалу педагогічних працівників;
- технологічного оновлення підвищення кваліфікації педагогічних працівників, зокрема, адаптації, розробки та впровадження перспективних інформаційних технологій, створення та актуалізації відповідних банків та баз даних;
- проведення навчального процесу на основі сучасних освітніх технологій та впровадження активних методів і технічних засобів навчання, контролю рівня задоволення потреб педагогічних працівників у підвищенні власної педагогічної майстерності;
- створення належних умов для навчання й відпочинку педагогічних працівників.

Державне управління післядипломною педагогічною освітою на рівні регіону також визначає основні напрями діяльності регіональних (обласних) інститутів післядипломної педагогічної освіти (ІППО), які включають:

- освітню діяльність з метою забезпечення підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації педагогічних працівників;
- запровадження гнучкої системи неперервної освіти працівників галузі, яка має на меті їх адаптацію до професійної діяльності в умовах швидкої зміни соціально-економічних відносин;
- забезпечення оптимальної періодичності та термінів навчання з урахуванням встановленого порядку атестації фахівців;
- упровадження інноваційних педагогічних технологій, передового вітчизняного й зарубіжного досвіду з питань управління освітою та безперервної освіти в усіх її ланках;
- розробку базових вимог до освітнього і професійного рівня керівників установ і закладів освіти, методичних працівників, здійснення науково-методичного забезпечення перевірки їх професійної підготовки (тестування, атестація);
- розробку та впровадження різноманітних форм курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників;
- підготовку наукових, методичних, експертних рекомендацій щодо формування резерву управлінських кадрів освіти та його навчання;
- проведення фундаментальних, пошукових та прикладних наукових досліджень з проблем розвитку освіти, участь у виконанні державних, галузевих та регіональних цільових наукових програм, у тому числі за державним замовленням та госпрозрахунковими договорами з установами, навчальними закладами, організаціями;
- виконання умов державного контракту та інших угод на підготовку фахівців з вищою освітою;
- підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів для системи післядипломної освіти;
- надання методичної, інформаційної, консультативної допомоги вищим навчальним закладам I-IV рівнів акредитації, інститутам післядипломної освіти з питань підвищення кваліфікації керівних та педагогічних кадрів;
- надання платних освітніх, експертних, видавничих, інформаційних та інших послуг [6].

Доцільно відмітити, що ефективність професій-

ного розвитку вчителів ПМД у процесі підвищення кваліфікації значною мірою залежить від потенціалу науково-педагогічного складу ІППО, запровадження ефективної системи організації навчального процесу, систематичної діагностики результатів навчальної діяльності педагогів, індивідуалізації та диференціації процесу навчання [1; 7].

З огляду на це, у напрямі професійного розвитку вчителів ПМД на курсах підвищення кваліфікації перед ІППО постають такі завдання:

- приведення обсягів і змісту підвищення кваліфікації фахівців відповідно до поточних та перспективних потреб;
- організація курсів підвищення кваліфікації на основі андрагогічних принципів навчання;
- формування нового змісту та використання активних та інтерактивних методів у навчальному процесі курсів підвищення кваліфікації;
- запровадження інформаційно-комп'ютерних технологій навчання;
- формування змісту навчання виходячи з індивідуальних інтересів і потреб слухачів та ін.

У сучасних умовах важливе значення для системи ППО приймає створення 23 грудня 2009 р. науково-методичного комплексу «Консорціум закладів післядипломної педагогічної освіти» – добровільного об'єднання 26 закладів післядипломної освіти, яке забезпечує:

- координацію діяльності з реалізації законодавства про освіту, впровадження системи освіти дорослих за наскрізними навчальними планами та програмами;
- ефективне використання науково-педагогічних кадрів, соціальної інфраструктури;
- організацію підвищення кваліфікації викладачів вищих навчальних закладів післядипломної освіти;
- спільне проведення науково-дослідних робіт;
- апробацію та використання результатів наукових досліджень;
- розроблення навчально-методичного забезпечення;
- створення сучасного змісту підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів [4].

Винятково важливе значення для забезпечення належного професійного розвитку вчителів ПМД у міжкурсовий період приймає науково-методична робота, координацію якої на рівні області забезпечують управління освіти облдержадміністрації та обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. На районному рівні управління науково-методичної роботи здійснюється РМК (ММК). У навчальному закладі науково-методичною роботою керують педагогічна рада та методичний кабінет.

При цьому слід відмітити, що методичні кабінети і центри з усіх питань діяльності підпорядковуються безпосередньо районному (міському) відділу освіти, а у частині науково-методичного забезпечення – регіональному інституту післядипломної педагогічної освіти. Отже, нині посилюється вплив інститутів на діяльність методичних кабінетів (центрів), а координація їх діяльності набуває нормативно-правової основи.

У цьому контексті актуальності набувають Нові Положення спрямовані на розмежування повноважень між районними (міськими) методичними кабінетами та відділами (управліннями) освіти. Так, у Типовому положенні про відділ (управління) освіти [8] зазначено, що відділ (управління): проводить ліцензування та атестацію загальноосвітніх навчальних закладів, конкурс, олімпіади та інші змагання серед учнів, формує замовлення на видання під-



ручників, навчально-методичних посібників та іншої навчально-методичної літератури, навчальних програм. Відповідно до нового *Положення про районний (міський) методичний кабінет (центр)* методисти беруть «участь у роботі атестаційних комісій» (п.3.2.7), «участь у проведенні олімпіад з базових дисциплін, конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт, турнірів тощо» (п. 3.2.11) [9].

Загалом, як відмічає Н. Любченко, система науково-методичної роботи в післядипломній педагогічній освіті має бути спрямована на науково-методичне забезпечення ефективності процесів підвищення кваліфікації і професійної перепідготовки педагогічних кадрів; науково-методичний супровід процесів ефективного функціонування й розвитку закладів ППО на основі партнерства між усіма структурами і підрозділами системи освіти; науково-методичний супровід процесів розвитку дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, професійної педагогічної освіти; розроблення сучасних моделей супроводу професіоналізації педагогічних і управлінських кадрів в умовах інноваційного розвитку національної освіти і науки, інформатизації суспільства [10, с. 33].

**Висновки.** Таким чином, регіональна складова

системи післядипломної педагогічної освіти організована на трьох рівнях: 1) рівень області (управління освіти і науки обласної державної адміністрації, обласний інститут післядипломної педагогічної освіти); 2) рівень району (відділ освіти районної державної адміністрації, районний методичний кабінет (центр)); 3) рівень загальноосвітнього навчального закладу (шкільні методичні об'єднання вчителів-предметників). Між рівнями структури регіональної складової ППО простежується ієрархічність, розподіл функцій та підлеглість.

Управління регіональною складовою системи ППО здійснюють головне управління освіти і науки обласної державної адміністрації та регіональний інститут післядипломної педагогічної освіти.

На рівні регіону професійний розвиток вчителів природничо-математичних дисциплін реалізований у двох основних напрямках: курсах підвищення кваліфікації та науково-методичній роботі у міжкурсовий період.

*Перспективи подальших досліджень* полягають у вивченні науково-методичної роботи на різних рівнях системи освіти регіону як засобу професійного розвитку вчителів природничо-математичних дисциплін у міжкурсовий період.

#### Список літератури:

1. Віднічук М. Інноваційна модель професійного розвитку педагогічних кадрів у системі післядипломної педагогічної освіти – регіональний аспект освіти / М. Віднічук, Н. Мельник // *Нова педагогічна думка*. – 2010. – № 1. – С. 3-8.
2. Типове положення про Головне управління освіти і науки Київської міської державної адміністрації управління освіти і науки обласної, Севастопольської міської державної адміністрації, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2000 р. № 1326 // *Офіційний вісник України*. – 2000. – № 35. – Ст. 1489.
3. Положення про управління освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.uazakon.com/document/spart27/inx27225.htm](http://www.uazakon.com/document/spart27/inx27225.htm).
4. Швидун В. Особливості державного управління у сфері післядипломної педагогічної освіти в Україні / Віктор Швидун // *Державне управління та місцеве самоврядування*. – Збірник наукових праць. – Вип. 2 (13). – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2012/2012\\_02\(13\)/12svmprou.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2012/2012_02(13)/12svmprou.pdf).
5. Коваленко В. П. Удосконалення механізму державного управління післядипломною освітою в Україні: дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Валентина Павлівна Коваленко. – Донецьк, 2006. – 221 с.
6. Загальні відомості про післядипломну освіту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.mon.gov.ua/education/higher/topic/pdosv/zgv](http://www.mon.gov.ua/education/higher/topic/pdosv/zgv).
7. Даниленко Л.І. Модернізація системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників в умовах її інноваційного розвитку / Л.І.Даниленко. // *Післядипломна освіта в Україні*. – 2009. – № 2. – С. 22-25.
8. Типове положення про відділ освіти районної, районної у м. Києві та Севастополі державної адміністрації, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 1999 р. № 347 // *Офіційний вісник України*. – 1999. – № 10. – Ст. 394.
9. Про затвердження «Положення про районний (міський) методичний кабінет (центр)». Наказ МОН України № 1119 від 08.12.2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=%201150.1326.0>
10. Любченко Н. В. Координація як функція управлінської діяльності науково-методичного центру Університету менеджменту освіти НАПН України / Н. В. Любченко // *Вісник післядипломної освіти: зб. наук. пр. / Ун-т менедж. освіти НАПН України, редкол. : О. Л. Ануфрієва [та ін.]. – К., 2005. – Вип. 2(15) / голов. ред. В. В. Олійник. – 2011. – 256 с.*

**Бьрка М.Ф.**

Інститут последипломного педагогического образования Черновицкой области

## СТРУКТУРА, ОСНОВНЫЕ ЗАДАЧИ И УПРАВЛЕНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ РЕГИОНАЛЬНОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ СИСТЕМЫ ПОСЛЕДИПЛОМНОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

#### Аннотация

В статье проанализирована структура и изучено управление региональной составляющей системы последипломного педагогического образования. Определены основные направления и задачи для каждого уровня ее организации по проблеме профессионального развития учителей естественно-математических дисциплин.

**Ключевые слова:** последипломное образование, региональная составляющая, структура и управление, профессиональное развитие, учителя естественно-математических дисциплин, методическая работа.

Byrka M.F.

In-Service Teachers Training Institute of Chernivtsy Region

## THE STRUCTURE, MAIN TASKS AND THE MANAGEMENT OF THE REGIONAL COMPONENT OF POSTGRADUATE EDUCATION

### Summary

The article analyzes the structure and management of the regional component of postgraduate education. The main trends and challenges for each level of its organization on the issue of professional development of teachers of natural sciences are defined.

**Keywords:** postgraduate education, the regional component, structure and management, professional development, teacher of natural sciences, methodical work.

УДК 37(09)477

## ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІКИ ДИТЯЧОГО РУХУ НА СТОРІНКАХ ПЕРІОДИЧНОЇ ПРЕСИ УКРАЇНИ (20-ті – ПОЧАТОК 30-х РОКІВ ХХ ст.)

Карпич І.О.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

У статті висвітлено проблеми педагогіки дитячого руху у 20-х – на початку 30-х років ХХ ст. Автором проаналізовано питання, як відбувалася змістова перебудова провідними методами діяльності піонерської організації. Здійснено аналіз основних публікацій періодичної преси України щодо пошуку «системи» роботи дитячого руху. Встановлено, що проблема методики – одна з головніших проблем в роботі піонерської організації у 20-х – на початку 30-х років ХХ ст.

**Ключові слова:** педагогіка, педагогіка дитячого руху, дитячий рух, періодична преса, преса.

**Постановка проблеми.** Сучасні суспільні процеси призвели до серйозних змін в суспільних інститутах виховання. Атмосфера змін вплинула і на суспільний рух дітей. Поряд з падінням традиційних структур виникають безліч різноманітних дитячих організацій. Збільшується кількість релігійних, екологічних, патріотичних, спортивних та інших асоціацій дітей. Відбувається організаційне їх самовизначення та сомоусвідомлення.

Але процес розвитку дитячого руху відбувається складно: для його динамічного розвитку не вистачає досвіду, знань, літератури, кадрів. При створенні нових дитячих організацій їх ініціатори нерідко йдуть на шляху механічного запозичення зарубіжного досвіду, без врахування історичних традицій своєї країни. В такій ситуації неможливо обійтися без детального і зваженого аналізу минулого досвіду дитячого руху з тим, щоб забезпечити наступність зі всім позитивним, що накопичено в ньому у минулому [1, с. 3]. В цьому контексті заслуговує на увагу проблема педагогіки дитячого руху, зокрема, висвітлення змісту, системи, методики роботи.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** На сьогодні дитячий рух є предметом дослідження таких наукових галузей, як історія, соціологія, психологія, педагогіка. Так, у працях Л. Алієвої, М. Басова, М. Богуславського, А. Волохова, А. Кирпичника, Е. Мальцевої, І. Руденко, О. Титової, Т. Трухачової та ін. висвітлено історію розвитку науки про дитячий рух. Дослідження О. Бондар, С. Диби, Ю. Жданович, Я. Луцького, П. Мартин, В. Окаринського, Н. Онищенко, Р. Охрімчук, Ю. Поліщук, Б. Савчук, М. Сидоренко, О. Сич, С. Харченка, М. Чепіль, Л. Ярової та ін. присвячені різним аспектам діяльності сучасних дитячих та молодіжних організацій в Україні.

Аналітичні огляди дитячої періодики представлені у публікаціях дослідників періодичної преси (в тому числі дитячої) періоду 20–30-х років ХХ

ст., серед яких М. Биковець, Л. Гострий, А. Журавський, С. Кільколик, В. Лір, М. Миронов, І. Петровський, О. Попов, В. Таран, Я. Чепіга [2, с. 1].

Наступні періоди представлені науковими працями С. Гармаш (1976), І. Зайченка (2002), В. Зябіна (1987), Е. Панасенко (2001), К. Присяжнюка (1965), А. Пугач (2008), Н. Коляди (2010), які висвітлювали теоретичні аспекти проблеми дитячого руху.

Як свідчить аналіз історико-педагогічних джерел, на сьогодні відсутнє цілісне дослідження з даної проблеми. Тому **метою статті** є висвітлення проблеми педагогіки дитячого руху на сторінках періодичної преси України у 20-х – на початку 30-х років ХХ ст.

**Виклад основного матеріалу.** Становлення організаційних форм дитячого руху супроводжувалося пошуком «системи» діяльності дитячої комуністичної організації – упорядкованої побудови піонерської роботи, що відповідає соціально-політичним завданням піонерської організації даного етапу. Як свідчить аналіз тогочасної практики, у педагогіці дитячого руху піонерського періоду першого належала «системі розрядів» (1922 р. – середина 1923 р.), що передбачала організацію роботи дитячої організації (груп, осередків, тощо) відповідно до реорганізованої скаутської системи, основою якої був «метод тривалої гри» [3, с. 134].

Про застосування у дитячому русі реорганізованої системи «скаутинг» йшлося у резолюції II Всеросійської конференції РКСМ «Дитячий рух» (19 травня 1922 р.) [4] та у листі організації РКСМ (1922) «Про дитячий рух» [4].

У червні 1923 року III конференція РКСМ висловила думку про те, що надмірне копіювання форм і методів роботи дорослих (Україна) і надмірне захоплення зовнішністю скаутизму (РСФРР) відволікають дітей від трудової діяльності й глибокої виховної роботи. Тому, конференція відкинула «систему розрядів» й замінила її на «систему